

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม
เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๖ [คำ]

คนตาดีตาบอด คนใจดีใจบอด

คนตาบอดเรียนเหมือนคนตาดีเรียน ส่วนคนใจบอดนั้นไม่เห็นสนใจเรียนกันเลย พวกใจบอดเต็มโลกเต็มสงสารไม่เห็นใครเรียนกัน เห็นคัมภีร์พระพุทธเจ้าแล้ววิ่งเข้าป่า ขนต้นไม้ก็ยอมชน ขอได้พนักก็เอา พนักคือเรียนธรรม ใจบอดให้เป็นใจสว่างขึ้นมา มีแต่คนใจบอด อันนี้โลกไม่มองกันนะ ใจบอดนี้ไม่มองกันเลย เพราะฉะนั้นจึงมีแต่โลกใจบอดทั้งนั้น ธรรมพระพุทธเจ้าจำขึ้นมาเพื่อให้คนใจดี ส่องแสงสว่างให้รู้ดีรู้ชั่ว รู้บุญรู้บาป ละเว้นไปตามสิ่งที่เห็นว่าเป็นภัย แล้วบำเพ็ญในสิ่งที่เห็นว่าเป็นประโยชน์เพื่อให้ใจดีไม่ใช่ใจบอด ตาดี ตาบอด ใจดี ใจบอด

ใจของเราเหมือนกับคนตาบอด ไม่ผิดกันนะ คือมันก็รู้ไปตามประสาประสาทของคนใจบอด ทั้งๆ ที่ใจบอดอยู่นั้นมันหึงไม่มีใครเกินคนใจบอดนะ เยอหึงจงหองคนตาบอด ก็เหมือนกับคนใจบอดเหมือนกัน คนตาบอดไปนี้มันไม่ได้กลัวอะไรแหละ โดนตะไปเลย แม้ที่สุดไปโดนต้นไม้ เดินไปไม่เห็นต้นไม้ โดนหยายหมาลงไป หยายไม่เป็นท่าเขาเรียกหยายหมา ถ้าเห็นอยู่บ้างก็พอหลบหลีก ไอ้หยายมานี้หยายโดนเอาอย่างจังๆ พอหยายลงแล้วจะยอมรับตบว่าตาบอดไม่เห็นต้นไม้มันไม่ว่านะ มันยังขึ้นอีกช่องทางที่เราไม่เคยคาดคิดนะ มันขึ้นว่าไง

พอโดนบึ้งล้มทั้งหยายลงมานี้ ยังว่า ต้นไม้ต้นนี้สมหวังกูแล้ว กูพยายามโดนมาตั้งแต่เมื่อวานนี้แล้ว ฟังซินะ มันว่าพยายามโดนมาตั้งแต่เมื่อวาน แล้วมองดูต้นไม้มันก็มองไปโน้น ตามันไม่เห็น มันอย่างนั้นละมันหึงคนตาบอด โม่เก่งนะคนตาบอดเพราะไม่อายุใคร ที่นี้เวลาจิตมันด้านมันก็ไม่อายุ นอกจากไม่อายุบุญอายุบาปยังไม่อายุใครทั้งนั้น หน้าด้านที่สุดคือคนใจบอด พวกใจบอดนี้พวกหน้าด้านสันดานหยาบ ที่ทำความชั่วซ้ำ ลามกทั้งหลายมีแต่คนใจบอด คนใจดีรู้จักดีจักชั่ว รู้จักบุญจักบาป จะไม่ทำกัน ส่วนมากมีแต่คนใจบาปใจบอด ทำอะไรจนชิน ชินแล้วก็ด้านไปเลย เมื่อด้านไปแล้วก็ไม่รู้จักอาย

บาปบุญนรกสวรรค์ใครจะมาพูด อย่าว่าพระพุทธเจ้าเพียงพระองค์เดียว ยกทัพพระพุทธเจ้ามาพูดมันก็ไม่ยอมเชื่อ มันจะเชื่อแต่ความตาบอดของมัน ใจบอดของมันอย่างเดียวเท่านั้น แล้วก็โดนเอา ๆ แต่พระพุทธเจ้าทั้งหลายไม่โดน มีแต่พวกใจบอดตัวเยอหึง

จงหองโดนทั้งนั้น ลงอยู่ในนรก จมในนรก มีแต่พวกใจบอด คนเย่อหยิ่งจงหอง เวลาลงในนรกแล้วไม่เห็นมันดินอะไรนะ อะไรไม่เห็นเหนือกรรม กรรมทรมาณตัวเองนั้นแหละ มันก็ไม่เข็ด คือมีกิเลสตัวหนึ่งบังคับไม่ให้เข็ด มันแทรกอยู่ในนั้นเป็นชั้น ๆ นะ

กิเลสหลอกคนเป็นชั้น ๆ พุดแล้วเราสลดสังเวชนะ โห มันเอาขนาดนั้นนะ เวลาที่มีมันไม่ให้รู้จักจักชั่ว รู้จักบุญจักบาป ไม่ให้ละอายบาปกลัวบาปเลย ไม่สะดุ้งสะเทือน ทำตามชอบใจ ๆ ความชอบคือชอบบาป ใจบาปชอบบาป ใจดีชอบดี มันไม่ชอบบุญ ชอบแต่บาป ทำตั้งแต่บาปหาบาปแต่กรรม ตายแล้วไปกองอยู่ในนรก แล้วไม่มีใครช่วย สัตว์โลกทั้งหลายจึงแน่นอยู่ในนรก ไม่มีที่ไหนจะอัดแน่นยิ่งกว่าในแดนนรก สัตว์เต็มอยู่ในนั้นหมด เพราะสัตว์ใจบอด พวกใจบอดต้องลง พวกใจดีต้องขึ้น ต่างกัน

สถานที่อยู่ของคนใจดีก็มีเป็นชั้น ๆ เหมือนกัน ตั้งแต่มนุษย์เราที่มีสมบัติผู้ดีมีวาสนา ขึ้นไปถึงสวรรค์ชั้นพรหม นี่ละพวกคนใจดีมีบุญมีกุศล ถ้ามีกุศลแล้วก็ไป ไม่เคยเห็นก็ไปเอง ลงได้บุญติดหัวใจแล้วไปเอง เช่นเดียวกับบาปติดหัวใจ ไม่เคยเห็นนรกก็ลงเอง อำนาจของบาปพาไปได้ทุกแห่งทุกหน ขึ้นชื่อว่าสถานที่ที่ทรมาณหนักเบาตามน้อยตามอำนาจแห่งบาปกรรมของตน แล้วผู้ที่ดีก็เหมือนกัน ไปได้เห็นได้ทั้งนั้น ตามอำนาจแห่งบุญกรรมของตนที่มีมากน้อย ไปได้สบายเลย

อันนี้เป็นสิ่งที่สุดท้ายของโลกที่จะมองเห็นได้ นอกจากพระพุทธเจ้าของเราเท่านั้น ที่มาสอนโลก ที่นี้โลกมันมีแต่โลกตาบอดชิ คนตาดีมีพระพุทธเจ้าพระองค์เดียว ใครจะไปยอมเชื่อ มันก็หมუნไปตามพวกตาบอดด้วยกัน พระพุทธเจ้าพูดคำหนึ่ง คนที่ฟังเสียงเพื่อค้ำมันเต็มโลกเต็มสงสาร แล้วใครจะมีแก้ไขมาเชื่อพระพุทธเจ้าแล้วแหวกไปตามพระพุทธเจ้า มันก็ไปตามกัน ที่ว่าพวกมากลากไป ๆ เป็นอย่างนั้น

ลองเปิดออกดูซิหน้าใจดวงนี้นะ ไม่ต้องหาใครมาเป็นพยานนะ ตัวมีดบอดคือกิเลส มันปิดอยู่ในหัวใจ ชำระมันออกมาน้อย ทีแรกมันมืดจริง ๆ นะ จนไม่รู้จักบาปจักบุญอะไร มีตขนาดนั้น ส่วนที่อยากทำตลอดเวลาก็คือส่วนต่ำ ได้แก่พวกบาปพวกกรรม เวลาได้ยินได้ฟังเข้าบ้างก็ค่อยมีความรู้สึกนึกคิดผิดถูกดีชั่ว แล้วค่อยระมัดระวังตัวเอง ค่อยดำเนินไป ๆ ต่อไปก็ค่อยเปิดขึ้นมา ๆ ความละอายต่อบาปต่อกรรมก็แจ่มชัดขึ้นมาภายในใจ ความยินดีในคุณงามความดีทั้งหลายก็แจ่มชัดขึ้นมาภายในใจด้วยกัน มันก็บิกบินไปได้คนเรา ที่จะให้อยู่เฉย ๆ ให้มันเป็นไปได้ เป็นไปไม่ได้นะ

คือกิเลสมันเหนียวแน่นมาก ที่จะปล่อยสัตว์ทั้งหลายให้เลือดลือดเงื่อมมือมันไปนี้ไม่มี ต้องอาศัยธรรมเป็นเครื่องจุดเครื่องลากออกไป ธรรมก็ต้องมีผู้คอยแนะนำสั่งสอน ไม่มี

ก็ไม่รู้จะทำยังไง มันก็ลงในช่องของกิเลสอีกถ้าไม่รู้ ดังที่พระพุทธเจ้าแสดงแก่เบญจวัคคีย์ ทั้งห้า นั้น อาโลโก อุทปาติ ที่แรกท่านก็ว่า ญาณ อุทปาติ ปญญา อุทปาติ วิชชา อุทปาติ อาโลโก อุทปาติ ญาณ อุทปาติ คือญาณหยั่งทราบที่ละเอียดสุดยอดได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาอีกรองญาณลงมาได้เกิดขึ้นแล้ว วิชชา เช่นวิชา ๓ เกิดขึ้นแล้ว อาโลโก อุทปาติ ความสว่างรอบพระทัย ที่นี้เต็มส่วนละ อันที่สี่นี้ อาโลโก อุทปาติ ความแจ้งสว่างรอบพระทัยครอบโลกธาตุได้เกิดขึ้นแล้ว สอนเบญจวัคคีย์ทั้งห้า ประกาศพระองค์ตอนสุดท้าย

เทศน์มาตั้งแต่ เทวเม ภิกขเว อนนตา ปพฺพชิตน น เสวิตพฺพา ขึ้นต้นด้วยธัมมจักกัปปวัตตนสูตร สอนเบญจวัคคีย์ ไม่ได้สอนธรรมต่ำกว่านั้นนะ สอนเป็นขั้น ๆ ท่านเหล่านี้เป็นผู้อยู่ปากคอกแล้ว ต่อไปจับประตูเปิดปากคอกแล้วออกเลย ไม่ต้องไปเที่ยวหาไล่มัน นอนกรนครอก ๆ แครก ๆ อยู่ในหลังคอก เปิดปากคอกพวกนี้ออกเลยฝั่งฝั่ง ๆ ญาณนฺจ ปน เม ทสฺสนํ อุทปาติ ความรู้ความเห็นอันเลิศเลอได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา อกุปฺปา เม วิมุตติ ความหลุดพ้นจากวัฏจักร คือกองทุกข์ทั้งหมดนี้ ไม่มีการกำเรบแล้วภายในจิตของเรา หลุดพ้นโดยสิ้นเชิง ไม่มีการกำเรบที่จะกลับมาเกิดอีกอะไร ไม่มี อยมนฺติมาชาติ ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของเรา คือชาติอัฐภาพร่างกายของพระองค์ นี้เป็นชาติสุดท้าย จะตาย จะเผา จะฝัง ก็เพียงอัฐภาพเดียวเท่านั้น ต่อไปนี้ไม่มีอะไรมาสืบกันอีกแล้ว นี้เป็นชาติสุดท้ายของเรา

อยมนฺติมาชาติ ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปเราไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว ไม่มีอะไรที่จะพาให้เกิด นตฺถิทานิ ปนฺนุภโว ความเกิด ความเป็น ความตาย ไม่มีอีกแล้ว หหมดเลย นี้เป็นธรรมะขั้นสูง ที่พระพุทธเจ้าแสดงแก่เบญจวัคคีย์ทั้งห้า แสดงอย่างนั้นเลยทีเดียว นี่คือการแสดงแก่สัตว์ประเภทที่อยู่ปากคอก คอยที่จะออกอยู่แล้ว พอเปิดประตูปั๊บพุ่งออกเลย จากนั้นก็รอกันลงมา ประเภทปากคอกนี้เป็นประเภทนี้ละพวกพระยส ๖๐ คน พวกชฎิล ๑,๐๐๓ คน เบญจวัคคีย์ทั้งห้า ที่ประเภทที่อยู่ปากคอก ๆ นี้เป็นราย ๆ ไปอีก ที่อยู่ปากคอกก็มีเยอะ พอมาได้ยินได้ฟังออกเลย ๆ มีอยู่เยอะนะ แต่ที่เป็นคณะ ๆ ก็มีอยู่สามคณะด้วยกัน คือเบญจวัคคีย์ทั้งห้า และพระยสกุลบุตร มี ๖๐ คนด้วยกัน แล้วชฎิล ๑,๐๐๓ คน ไปด้วยกัน ประเภทที่อยู่ปากคอกทั้งนั้น

จากนั้นก็สอนสัตว์โลกบรรลุนิพพานไปเรื่อย ๆ ๆ ๆ มากต่อมาก ไม่พรรณนาว่าที่พวกที่เหล่า ประเภทที่อยู่ปากคอก นอกนั้นก็ได้ยินได้ฟังด้วยความพอกพอใจ บำเพ็ญไปก็สำเร็จมรรค ผล นิพพาน ขึ้นมาเรื่อย ๆ ตามกันไปเรื่อย ๆ ธรรมประเภทที่จะให้พวกที่อยู่ปากคอกฟัง มีแต่ประเภทเปิดปากคอกแล้ว ๆ ไม่ต้องไปค้นข้างใน เปิดปากคอกออกเลย

เป็นธรรมะชั้นสูง พอเอื้อมพระหัตถ์ลงมาถึงพบบเลย ไม่ต้องได้เอื้อมโตดชั้นเลย เป็นประเภทที่รวดเร็ว จากนั้นก็หนาแน่นขึ้นมา ๆ ซ้ำเข้าไปโดยลำดับ หนาแน่นขึ้นมาเป็นลำดับ

ประเภทของสัตว์มีหลายประเภท อย่างประเภทเรา ๆ ท่าน ๆ ยังดีนะยังเชื่อบาป เชื่อบุญ เชื่อศีลเชื่อธรรม ประเภทเนยยะพอแนะนำสั่งสอนจุดลากไปได้ หลายครั้งหลายหนถูกละไปได้ พ้นไปได้ ดีกว่าประเภทที่ตายก่อนเกิด คือมันตายแล้วจากมรรคจากผล ตั้งแต่วันเกิดมา ไม่มีอะไรเป็นที่หวังแล้ว มีแต่ลมหายใจเช่นมนุษย์ทั้งหลาย แต่ความรู้สึกที่จะยึดจะเกาะให้เป็นสิริมงคลแก่ตนได้แก่กรรมทั้งหลายนั้น ไม่มี มีแต่จิตใจที่ไฝต่ำ ๆ ไปเรื่อย ๆ ไหลลงเรื่อย ๆ พวกนี้

การเทศนาว่าการของพระพุทธเจ้าก็เทศน์เป็นชั้นเป็นตอน ท่านเรียกว่าอนุปุพพิกา เทศน์เรียงไปโดยลำดับก็มี เทศน์ธรรมะที่เด็ดขาดลากออก ๆ เลยกี่มี อย่างประเภทพวกเบญจวัคคีย์ทั้งหลาย เป็นประเภทที่เด็ดขาด ออกเลย ๆ รองลงมาหนาแน่นเข้าก็เทศน์เรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องสวรรค์ไปเรื่อย ๆ เทศน์เรื่องทาน ชั้นของทาน รักษาศีล การทำบุญให้ทาน พูดถึงเรื่องอานิสงส์ในสวรรค์ เป็นผลจากการทำบุญให้ทาน ไปเกิดแดนสวรรค์ ถึงพรหมโลก ไปได้ ทีนี้พอควรแก่กาลที่จะหลุดพ้นได้แล้ว อาทีนพ โทษแห่งความผูกพัน สถานที่เหล่านี้ถึงอายุจะยืนนานเป็นเวลาหลายหมื่นปีทิพย์ก็ตาม ก็ยังไม่พ้นแก่ความเปลี่ยนแปลง คือความเกิดตายอยู่นั้นแหละ จากนั้นก็เทศน์สูงกว่านั้น เนกขัมมะเทศน์สอนเพื่อสลัดปิดออกไปเลย เป็นชั้น ๆ ตั้งแต่ทาน ศีล สวรรค์ อาทีนพ โทษแห่งความผูกพัน คือกามกิเลสทั้งหลาย จากนั้นก็เนกขัมมะสลัดออกเลย ออกบวชสลัดกิเลสออกไปด้วยกัน ๆ ไปเรื่อย ๆ นั้นท่านเทศน์เป็นลำดับ

ถ้าผู้ใดควรแก่การหลุดพ้นอย่างรวดเร็วนี้ตั้งขึ้นตรงนั้นเลย ไม่ต้องกลับมาทางนี้ ศีลก็ไม่เทศน์ สมาธิก็ไม่เทศน์ อย่างเบญจวัคคีย์ทั้งหลาย จิตใจที่เพ่งฌานอยู่นั้นเป็นเวลานาน จิตมีความสงบพอแล้ว ไม่จำเป็นจะมาเทศน์สอนสมาธิ เทศน์สอนปัญญาเลยทีเดียว ชั้นเลย เทวเม ภิกขเว ชั้นสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो อังคปัญญาล้วน ๆ แก่ไขถอดถอนกิเลส ออกเป็นลำดับลำดับ จากนั้นก็หลุดพ้นไปได้เลย ต่างกันการเทศน์สอน แม้แต่เราอยู่ในวัด เราสอนพระยังไม่ได้เหมือนกัน ต้องสอนเหมือนเครื่องบินเหินฟ้า ผู้ที่เป็นพื้น ๆ ผู้ที่เริ่มฝึกหัดก็มี ผู้ธรรมะพอเป็นพื้น ๆ ภายในจิตใจ มีความสงบเย็นใจแล้วก็มี ผู้มีความแน่นอนหนามั่นคงทางด้านจิตใจ คือสมาธิเต็มภูมิแล้วก็มี ผู้กำลังก้าวออกทางด้านปัญญาก็มี

การเทศน์ต้องเป็นเครื่องบินเหินฟ้าชั้นเรื่อย ๆ ๆ ตั้งแต่พื้น ๆ ให้ผู้ฟังพื้น ๆ ได้

เข้าใจ แล้วก็สูงขึ้น ๆ ถึงขั้นปัญญา พอขั้นปัญญาก็พุ่งเลย ท่านเรียกว่าธรรมะขั้นสูง พุ่งเพื่อความหลุดพ้น ไม่ได้เอาที่ไหน อย่างนี้แหละสักขีพยานมันก็มีอยู่ประจำใจของผู้ปฏิบัติ ธรรม รู้ธรรม เห็นธรรม ที่ควรจะนำมาแสดงให้พอเหมาะสมนั้น แสดงยังไงมันก็รู้เอง มีอยู่ในขั้นนี้ขั้นนั้น ๆ เหลื่อมล้ำต่ำสูงต่างกัน จะเทศน์ฟังที่เดียวกันไม่ได้ จะเทศน์เฉพาะในวงนี้ก็ไม่ได้ ผู้ที่สูงกว่านั้นก็รอ มันก็ต้องเทศน์ไปเรื่อย ๆ เป็นอย่างนั้น จนกระทั่งหลุดพ้น

พอหลุดพ้นแล้ว การแนะนำสั่งสอนเพื่อละเพื่อถอนอะไรไม่มี หหมด คือหมดโดยประการทั้งปวง พระพุทธเจ้าจึงไม่เคยสอนสาวกให้ละกิเลสอีกต่อไป ให้ละชั่วทำดีอีกไม่มี เพราะสมบูรณ์เต็มที่แล้ว แต่สำหรับคนที่มีกิเลสต้องสอนไปตามลำดับลำดับ ไม่เช่นนั้นจะไม่ได้รับประโยชน์อะไร

อยู่คนเดียวสบายไม่ยุ่งกับอะไร เวลาเจียบ ๆ กลางคืนเดินจงกรม ดังท่านแสดงไว้ในธรรม พระพุทธเจ้าเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาเหมือนคนทั่ว ๆ ไป ท่านเดินเพื่อวิหารธรรม เป็นความอยู่สบายระหว่างขั้นกับจิตที่ยังครองกันอยู่ ปฏิบัติต่อกันให้เหมาะสม ส่วนจะละกิเลสตัวใดของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ไม่มี จึงเรียกว่ากิเลสสิ้นแล้ว ไม่มีตัวใดที่จะมาผลักดัน มายุแห่ยก่อความมากน้อยให้ได้เป็นความรำคาญในใจไม่มี เพราะฉะนั้น นับแต่ความรำคาญขึ้นไปจึงเป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมดมันกวนใจ มีมากมีน้อยมันจะกวนจนได้นั้นแหละ มีละเอียดขนาดไหนมันก็เรียกว่ามีงาน ยังไม่เสร็จสิ้นงานแก้กิเลส ละเอียดขนาดไหนก็ยังต้องแก้ ก็ยังต้องมีงาน จนกระทั่งกิเลสหมดหมดหมดโดยประการทั้งปวงแล้ว เรียกว่าหมดงาน

ดังที่ท่านแสดงไว้ว่า วุสิตํ พุรหมจรรย์ กตํ ภรณียํ พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว กิจอื่นที่จะทำให้ยิ่งกว่านี้ไม่มี ยิ่งกว่านี้ก็คือ ยิ่งกว่าการแก้กิเลสไม่มี แก้กิเลสได้แก้เรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่บัดนั้นมาท่านจึงไม่เคยได้ถอดถอนกิเลส แก้กิเลส หรือมีกิเลสเข้ามายุแห่ยก่อความให้ได้รับความรำคาญเพราะกิเลสกวนใจ นี่ท่านก็ไม่มี ไม่มีอะไรจะสงบเสียบยิ่งกว่าใจพระอรหันต์ เสียบเลย ไม่มีอะไรกวน ก็มีแต่ขั้นขั้น ขั้นคือความคิดปรุงของเรา เหมือนความคิดปรุงของเราทั่ว ๆ ไป แต่ความคิดปรุงแห่งขั้นของพระอรหันต์นั้น ท่านไม่มีกิเลสเข้าแทรก มันเป็นขั้นล้วน ๆ คิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ก็คิด แต่คิดเรื่องใดมันก็ดับพร้อม ๆ เพราะไม่มีเงื่อนไข กิเลสไม่ผูกสายโยงไปให้ยาวเหยียดไม่มีสิ้นสุด กิเลสถ้าคิดแล้วต้องต่อเรื่องนั้นต่อเรื่องนี้ คิดไปไม่หยุดไม่ถอย กิเลสดึงสายให้เกี่ยวเนื่องกัน ให้โยงกันไป

แต่ความคิดของพระอรหันต์ไม่มี อยู่ธรรมตามันก็คิดยิบเย็บ ๆ ท่านก็รู้ที่อยู่ ท่านถึง

เรียกว่าชั้นล้วน ๆ คือชั้นที่ไม่มีกิเลสเจือปน จึงเรียกว่าชั้นล้วน ๆ ถ้ายังมีกิเลสเจือปนไม่เรียกว่าชั้นล้วน ๆ ได้เลย ชั้นของโลกสงสารไม่ใช่ชั้นล้วน ๆ ชั้นเป็นไปด้วยอำนาจของกิเลส แต่ชั้นของพระอรหันต์ที่ยังครองอยู่นั้นกิเลสสิ้นแล้วจึงเป็นชั้นล้วน ๆ เวลาคิดเวลาปรุงมันก็ปรุงของมัน แต่ไม่ได้มาก่อนเหตุเรื่องราวให้เกิดแก่เจ้าของ เพราะมันติดของมัน ถ้าจะเทียบแล้วมันก็เหมือนทางจิ้งเหลนขาค้นนั้นแหละ ไม่ผิตกันอะไรนะ จิ้งเหลนมันวิ่งไปแล้ว ทางมันขาดด้วยการกระทบอะไร ๆ ให้ทางมันขาด ตัวมันวิ่งเข้าป่าแล้ว แต่ทางมันยังดี้นดุกติก ๆ นั่นละมันดี้นอยู่นั้นไม่มีความหมายนะทางจิ้งเหลน มันขาดแล้ว ตัวของมันวิ่งเข้าป่า แต่ทางของมันยังดี้นดุกติก ๆ

เคยเห็นไม่ใช่หรือทางจิ้งเหลนขาด นั่นละชั้นของพระอรหันต์มันเพียงดี้นดุกติกเท่านั้น ส่วนจิตของท่านไม่มาเกี่ยวไม่มาติดมาพันนะ สัญญาจำอะไรก็จำไปธรรมดา สังขารวิญญานรับทราบก็เหมือนกัน วิญญานทางตากระทบรูปก็รูว่ารูป มันก็ดับของมันไปพร้อมตา หู เสียง ฟังแล้วดับไปพร้อม ๆ เหมือนกับความคิดของเรา ปรุงขึ้นแล้วดับพร้อม ได้เห็นได้ยินอะไรก็ดับพร้อม ๆ แบบเดียวกัน ท่านจึงเรียกว่าเป็นชั้นล้วน ๆ ไม่เหมือนชั้นปุถุชนเรา ชั้นปุถุชนมันคอยจะสับสนจะต่อตลอดเวลา เพราะกิเลสอยู่ข้างในมันดันออกไปเพื่อความสับสน ๆ ตลอด พออันนี้ขาดสะบั้นลงไปแล้วไม่มีอะไรหนุน มันก็สักแต่ว่า ก็อยู่ครองกันไป จนกระทั่งถึงอายุขัย มันก็ดี้นของมันถึงนั้น พอหมดแล้วมันก็หมดสภาพไปเลย

จิตของท่านผู้บริสุทธิ์ปล่อยความรับผิดชอบ ตีตออกเป็นอนุปาติเสสนิพพาน เป็นนิพพานล้วน ๆ ไม่มีสมมุติอะไรเข้าเจือปน เพราะสมมุติที่ท่านรับผิดชอบก็มีสมมุติในชั้นเท่านั้นแหละ ชั้นเป็นแดนสมมุติสุดท้าย พอหมดสภาพ ลมหายใจขาดลงไปแล้วก็หมดไปเลย ปล่อยเลย ทีนี้ท่านไปที่ไหนล่ะ ใครรู้ได้เมื่อไร ดังที่พระอรุณรุทธะตามรอยพระพุทธเจ้าเวลาท่านเสด็จเข้าฌาน เพราะนี่เป็นองค์ศาสนา ท่านทรงแสดงลวดลายของศาสนาให้เต็มภูมิ รับสั่งกับบรรดาพระทั้งหลาย พูดเป็นภาษาของเราก็คือ "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เดือนเธอทั้งหลาย เรื่องสังขารธรรม คือความคิดปรุงของใจ อันนี้เกิดแล้วดับไป ๆ ท่านทั้งหลายจงพิจารณาให้รู้เท่าสิ่งเหล่านี้ด้วยความไม่ประมาทเถิด"

คือการสอนของพระพุทธเจ้าในเวลานั้นจะไม่สอนสังขารทั่ว ๆ ไป เช่น สังขารต้นไม้ภูเขา อะไรนี้ มันเกิดขึ้นจากการปรุงแต่งก็เรียกว่าสังขาร เช่นต้นไม้ เช่นบ้านเช่นเรือนเป็นสังขารอันหนึ่ง ๆ เพราะความปรุงแต่งด้วยกัน แต่เวลาท่านเทศน์ในขณะที่ท่านจะปรินิพพานมีตั้งแต่พระล้วน ๆ ตั้งแต่พระอรหันต์ลงมา พระที่มีธรรมะภูมิสูง ๆ ๆ สุด คือเทศน์สอนสังขารอันนี้ ซึ่งเหมาะสมกับภูมิของธรรมที่จะปล่อยปี่แล้วหลุดพ้นไปเลย จึง

สอนสังขารประเภทนี้ จากนั้นก็ทรงเข้าฌานไว้สวดลายของศาสดา เข้าปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน นี้เรียกว่ารูปฌานสี่ จากนั้นก็เข้าอากาสาณัญญาเจตนะ ที่เรียกว่าอรูปฌานสี่ จนกระทั่งถึงสัญญาเวทิตนโรธ ดับสัญญาและเวทนา

คำว่าเวทนานี้ หมายถึง เวทนาในชั้นนี้ ไม่ได้หมายถึงเวทนาในจิต เวทนาในจิตของ พระพุทธเจ้า ของพระอรหันต์ท่านไม่มี ตั้งแต่ขณะกิเลสขาดสะบั้นลงไปแล้ว เวทนา คือสุข ทุกข์ เฉย ๆ ในจิตของท่านหมดไปโดยสิ้นเชิง ที่ว่าดับสัญญาและเวทนา สัญญาคือความจำ ได้หมายรู้ดับ นี้ก็เป็นชั้นนี้ เวทนาจึงเป็นชั้นนี้ ดับ มาระดับพระองค์อยู่ที่นั่น ไม่ทรงไหวไปที่ ไหน บรรดาพระก็สงสัยนึกว่าพระองค์ปรินิพพานไปแล้ว ถ้ามขึ้นมา " อ้าว นี่ไม่ใช่พระองค์ ปรินิพพานแล้วหรือ" พระอนุรุทธะท่านตามอยู่ที่นี่ เห็นไหมพระจิตที่บริสุทธิ์ ถ้ามีสิ่ง พาดพิงเราก็ดูได้ คือพระจิตที่บริสุทธิ์เข้าปฐมฌาน ทุตติยฌาน นี้ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติย ฌาน พระจิตที่บริสุทธิ์นี้ไปตามฌานนี้ จนกระทั่งถึงสัญญาเวทิตนโรธ พระอนุรุทธะตาม พระจิตที่บริสุทธิ์ไป ไปถึงนั้นพักสงบพระอาการ

แล้วพระอานนท์ถามขึ้นมาว่า "นี่ไม่ใช่พระองค์ปรินิพพานแล้วหรือ" พระอนุรุทธะ ตอบทันทีเลย "ยัง เวลานี้กำลังประทับอยู่ในสัญญาเวทิตนโรธ" คือดับสัญญา เวทนา อาการเหล่านี้ไม่ไหวติง นิ่ง สงบ จากนั้นก็ถอยออกมา เวลาถอยออกมาก็บอกว่าถอย ออกมา นี่ละพระจิตที่บริสุทธิ์ นั้นละสูญไปไหน ถ้าสูญแล้วอะไรเดินไปหรือก้าวไปตาม ปฐมฌาน ทุตติยฌาน พระจิตที่บริสุทธิ์ก้าวและถอยลงมา นี่ละเวลามีสมมุติอยู่มีสิ่งพาดพิงก็ พุดได้ว่าพระจิตที่บริสุทธิ์นี้เวลานี้กำลังก้าวเข้าถึงนั้น ๆ ๆ พอเวลาลงมาจนกระทั่ง ปฐมฌาน แล้วเป็นพระจิตที่บริสุทธิ์ธรรมดาก็รู้ พอก้าวขึ้นที่สองถึงขั้นจตุตถฌาน ขึ้นไป แล้วจตุตถฌานนี้เป็นรูปฌาน ที่นี้อากาสาณัญญาเจตนะนั้นเป็นอรูปฌานไม่ไป พอออกจากนี้ แล้วออกช่องกลางเลย ปฐมฌานก็ผ่านมาแล้ว อรูปฌานคือพวกอากาสาณัญญาเจตนะ เหน่ สัญญานาสัญญาเจตนะก็ไม่เข้า ผ่านออกไป

ที่นี้พอผ่านออกไปตรงนี้แล้ว ไม่มีอะไรพาดพิง จะบอกว่าไปแล้วไปอยู่ที่นั่นที่นี้ ไม่ได้นะ อยู่ที่นี้ก็ยังบอกว่าอยู่ที่ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน ตามพระจิตที่บริสุทธิ์นั้นไป ๆ ๆ ไปไหนรู้หมด พอออกจากนั้น ถอยมาก็รู้ เพราะนี่เป็นสมมุติ พาดพิงกันมาเรื่อย รู้กัน มาเรื่อย พอออกจากนี้ปั๊บ ที่นี้ปรินิพพานแล้ว พุดได้เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่พระอนุรุทธะไม่ได้ สงสัยว่า พระจิตปรินิพพานแล้วไปอยู่ที่ไหนไม่สงสัยนะ คือไม่มีอะไรพาดพิงก็พุดไม่ได้ ก็มี เท่านั้นเอง จะว่าสูญ สูญได้ยังไง คิดดูออกจากนี้ไปแล้ว ที่นี้ปรินิพพานแล้ว นี่เป็นสวดลาย ของศาสดา ที่จะทรงแสดงให้เห็นเม็ดเม็ดหน่วยในวาระสุดท้าย เพราะฌานเหล่านี้ไม่จำเป็น

ในพระอรหันต์ทุกองค์ ตามที่ท่านแสดงก็แสดงอย่างนั้น คือองค์ใดมีความจำเป็นอะไร เป็นความถนัดตามจริตนิสัยขององค์นั้นเข้าก็ได้ ไม่เข้าก็ได้ ตามความถนัดของตัวเอง ผู้ไม่สนิทในทางนั้นก็ไม่เข้า ผ่านนี้ไป นิพพานเลย ไม่ต้องไปเข้าฌานก็ได้ ผู้ที่มีท่านก็ถนัดของท่านที่จะเข้าของท่านเอง

ส่วนพระพุทธเจ้านั้นเป็นแบบฉบับของศาสดาแห่งโลกของเรา จึงต้องวางลวดลายไว้เต็มที่ ส่วนสาวกไม่ได้แสดงอย่างงั้น ใครจะเข้าฌานหรือไม่ฌาน ใครมีฌานจริตินิสัยทางนั้นก็จำเป็นสำหรับผู้นั้น ถ้าใครไม่มีอย่างนั้นก็จำเป็นสำหรับผู้นั้น เพราะนี่ไม่ใช่ความบริสุทธิ์ เป็นอาการใช้ในสมมุติเฉย ๆ สมมุติของจิต สำหรับความบริสุทธิ์นั้นเหมือนกัน เข้าฌานไม่เข้าฌานก็บริสุทธิ์เรียบร้อยแล้ว ไปได้ตามอัธยาศัยเลย นี่ละที่ว่าปรินิพพานแล้ว พระจิตที่บริสุทธิ์ไปที่ไหนตามรู้หมด ๆ เวลาอยู่ในแดนสมมุติที่พาดพิงถึงกันได้อยู่ก็พูดได้ พอออกจากแดนสมมุตินี้แล้วพูดไม่ได้เลย ได้แต่คำเดียวว่า ปรินิพพานแล้วเท่านั้น นอกจากนั้นพูดไม่ได้ ใครจะพูดว่าท่านไปสูญที่ไหน อันนั้นพระจิตที่บริสุทธิ์ เวลาสมมุติอยู่ก็เข้าตามสมมุติ ผ่านเข้าผ่านออกดังที่เห็น พอออกจากสมมุตินี้แล้วพูดไม่ได้เลย นี่ละท่านว่าปรินิพพานแล้ว

เวลานี้เป็นที่แน่ใจในวงผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับสมาธิ ปัญญา วิชชาวิมุตติหลุดพ้น แน่ใจอยู่เหมือนครั้งพุทธกาล แม้จะไม่มีมากก็แน่ใจว่ามี มีน้อย เอ้า วาจันเลย มี ขอให้เป็นผู้ปฏิบัติจำนวนมากน้อยเพียงไร มรรค ผล นั้นจะต้องได้ตัดดวงขึ้นมา ๆ จากเหตุคือการบำเพ็ญจนได้ด้วยกัน อันนี้มันไม่มีใครสนใจปฏิบัติละซิ ครั้นเรียนมาแล้วก็เอาความจดความจำนั้นมาเป็นมรรคเป็นผลเป็นนิพพานไปเสียหมด เป็นขั้นเป็นภูมิ ชั้นนั้นชั้นนี้ เอาเป็นตัวจริงเอาเป็นเนื้อเป็นหนังไปเสียเลย ได้สำนึกตัวบ้างไหมว่า นี่เพียงความจำ เรียนมาความจำจำชื่อต่างหาก ชื่อของบาป ชื่อของบุญ ชื่อของกิเลสตัณหา ชื่อของอรรถของธรรม ชื่อของมรรคผลนิพพาน แต่ไม่ใช่กิเลสตัณหา ไม่ใช่บาปใช้บุญ ไม่ใช่มรรค ผล นิพพาน เป็นชื่อต่างหาก ทีนี้เวลาเราไปเรียนนี้แล้ว เราเลยถืออันนี้เป็นมรรคเป็นผลไปเลย จึงไม่เกิดผลอะไรขึ้นแก่ผู้ที่เรียนเฉย ๆ ไม่สนใจปฏิบัติ

ตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าที่ท่านแสดงไว้เต็มภูมิก็คือว่า ปรียัตได้แก่การศึกษาเล่าเรียน แล้วปฏิบัติ ศึกษาเล่าเรียนแล้วก็ให้ออกปฏิบัติตามที่ศึกษาเล่าเรียนมาแล้ว จำชื่อได้แล้ว ทีนี้ให้ตามเอาตัว พุดง่าย ๆ ภาคปฏิบัตินี้ตามเอาตัว ตามให้รู้ตัวของสิ่งนั้น ๆ เช่น บาป บุญ กิเลสตัณหาประเภทต่าง ๆ ได้ชื่อมันแล้ว เอาให้ตามตัว มันอยู่ที่ไหน ไล่เข้ามา มันก็มาอยู่ที่จิต นี่ท่านว่าปฏิบัติ จากนั้นก็เป็นปฏิเวธ ความรู้แจ้งเป็นลำดับลำดับ

เช่นเดียวกับเขานำแปลนจากบ้าน นำแปลนจากห้องจากหับมากางออก ปลุกบ้านปลุกเรือน ตามแถวแนวของแปลนที่กำหนดไว้ ว่าจะต้องการแปลนขนาดไหน บ้านหลังขนาดไหน ใหญ่โตกี่ห้องกี่หับ กว้างแคบเพียงไร เอาแปลนออกมากางแล้วสร้างตามแปลน ก็สำเร็จรูป ขึ้นมาตามนั้น ๆ จนกระทั่งสำเร็จรูปโดยสมบูรณ์

ถ้าไม่เอามาสร้าง แปลนก็เป็นแปลนอยู่ในห้อง เต็มห้องก็ไม่สำเร็จ อันนี้ผู้ทำแปลน เขายังรู้สึกตัวว่า ทำแปลนนี้เพื่อจะปลุกบ้านสร้างเรือน ไม่ได้เหมือนพวกเราที่เรียนมา เรียนมานี้เพื่อจะปฏิบัติให้ได้มรรคได้ผล ซึ่งเป็นเหมือนกับปลุกบ้านปลุกเรือน มันไม่สนใจ ละชิ พอเรียนมาแล้วก็มายืนตีอยู่ในความจำของตน เลยเหมาเอาว่าเป็นมรรคเป็นผล เป็นความเลิศเลอขึ้นมาจากนั้นเสียทั้งหมด เอาชื่อเอานามมาเป็นมรรคเป็นผล มันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้นมันจึงไม่มีคำว่ามรรค ผล นิพพาน เพราะไม่มีภาคปฏิบัติ จะเอามรรคผลนิพพานมาจากไหน เพียงภาคการเรียนเฉย ๆ เด็กเรียนได้ ผู้ใหญ่เรียนได้ ผู้หญิงเรียนได้ ผู้ชายเรียนได้ เรียนชื่อของกิเลสบาปธรรมต่าง ๆ แต่ไม่สนใจละกิเลส บำเพ็ญความดี มันก็ไม่ได้ตัวของสิ่งเหล่านี้

เหมือนกับคนที่มีแปลนบ้านแล้วไม่เอามากางออกปลุกบ้านปลุกเรือน ก็ไม่สำเร็จ เป็นตึกหลังนั้น ๆ ขึ้นมา มันเป็นอย่างนั้น เดียวนี้ศาสนาเรามีแต่แปลนนะ เต็มตู้เต็มหีบใน คัมภีร์ไบเบิล ไปซิไปวัดไหน คัมภีร์นี้เต็มอัดในตู้ ดูซิ แต่เจ้าของไม่เคยไปสนใจนำธรรม เหล่านี้มาปฏิบัติ แม้แต่เรียนคนซีเกียจมันก็ไม่เรียน ผู้เรียนก็เรียนเอาชื่อเอานามเฉย ๆ มันไม่เกิดประโยชน์อะไร มันขัดต่อพุทธพจน์ มันขัดต่อพระประสงค์ของพระพุทธเจ้าที่มี ปรียัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ธรรมมีสามอย่างนี้แล้วศาสนาสมบูรณ์แบบ ถ้ามีเรียนเฉย ๆ ไม่สมบูรณ์ ขาดบาทขาดตาเต็ง ให้มีปฏิบัติด้วย เพื่อผล คือปฏิบัติจะเกิดขึ้น ถ้ามีภาคปฏิบัติ แล้วผลจะเกิดขึ้นตาม ๆ กัน เช่นเดียวกับครึ่งพุทธกาล เกิดเรื่อย ๆ ผู้สำเร็จมรรค ผล นิพพาน ไม่สำเร็จยังงี้ก็ท่านเรียนแล้วท่านปฏิบัติ ผลก็ปรากฏขึ้นมาเรื่อย ๆ ละชิ

ที่นี่เราเรียนเฉย ๆ เลยมาเหมาเอาความจำเป็นมรรค ผล นิพพาน มันก็เป็นไม่ได้ มีแต่ความจำเต็มบ้านเต็มเมือง เรียนจำได้ สอบได้ชั้นนั้นชั้นนี้ สอบก็ไปให้คณะกรรมการ ตัดสินให้ สอบได้สอบตก ให้คนอื่นมาตัดสินให้ เจ้าของตัดสินตัวเองไม่ได้ เพราะไม่สนใจ ปฏิบัติ การสนใจปฏิบัติต้องตัดสินตัวเองจากภาคปฏิบัติของตัวเอง ไม่มีใครมาตัดสินให้ สนฺทสิฏฺฐิโก เป็นผู้ตัดสินเอง คือผู้ปฏิบัตินั้นและจะเป็นผู้รู้เองเห็นเอง จากธรรมที่ตนปฏิบัติ ได้มากน้อย นี่มันไม่มีทำยังงี้ แล้วหมดไป ๆ ต่อไปศาสนานี้จะมีแต่กระดาษเศษ จะไม่มีคุณค่าอะไร ถ้าไม่มีภาคปฏิบัติ มีตั้งแต่ภาคปรียัติ คัมภีร์เต็มบ้านเต็มเมือง ศาสนาก็เป็น

กระดาศพิเศษไปอย่างนั้น คนหมดคุณค่า ศาสนาก็ไม่มีราคา ประดับคนตาย ไม่เกิดประโยชน์อะไร นี่ชิมันนำคิดอยู่มาก

ถ้าอยากให้เห็นผลของศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้แล้ว จะมีผลด้วยกันทั้งฆราวาส และประชาชน ตลอดพระเณรทั่ว ๆ ไป ขอให้มีการปฏิบัติผลจะมี การปฏิบัติคือการรักษาตัว อะไรไม่ดียังงใจอย่าทำ ทำแต่สิ่งที่ดีงาม ไม่ว่าทางความเคลื่อนไหวหน้าที่การงานก็ให้มีเหตุมีผล ทำลงไปอย่าทำสุ่มสี่สุ่มห้า การประพฤติตัวอะไรดีไม่ดียกให้มีเหตุมีผล กลับกรองความประพฤติของตัวเอง และการบำเพ็ญคุณงามความดีก็กลับกรอง สำหรับความดีจำเพาะตน เช่นการทำบุญให้ทาน การเจริญเมตตาภาวนา ให้มีการปฏิบัติอย่างนี้ ๆ ฆราวาสก็ได้ผล พระก็ได้ผลเหมือนกัน ไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ สืบทอดไปตลอด ไม่ขาดวรรคขาดตอน

เดี๋ยวนี้มันไม่มี ดีไม่ดีพูดถึงเรื่องภาวนาหัวเราะกันเอ็กอ้าก ๆ พวกตาบอด ใจบอด ถ้าเรื่องความเพลิดเพลิมันหลับตาอยู่ก็ตามมันชนตะไปเลย ให้พากันไปพิจารณาศาสนานี้สอนเพื่อให้ปฏิบัติตาม เพื่อได้นำผลขึ้นมาจากการปฏิบัติของตัวเอง แล้วเรานั้นแหละจะเป็นผู้ครองสมบัติของเราเอง เพียงจำเลย ๆ ไม่เกิดประโยชน์นะ ผู้ที่ได้ทรงมรรคทรงผลอยู่ก็คือผู้ปฏิบัติ เช่นอย่างที่เรเห็นอยู่นี้ พระอยู่ในป่าในเขาที่ท่านเงียบ ๆ ของท่านมีแต่ท่านปฏิบัติอรรถธรรมล้วน ๆ ท่านอยู่ของท่าน ชำระจิตใจ เดินจงกรมบ้าง นั่งสมาธิภาวนาบ้าง มีสติตั้งรักษาใจ ไม่ให้มันคิดฟุ้งซ่านรำคาญไปตามทางของกิเลส หรือให้กิเลสหลุดลากไปโดยถ่ายเดียว หักห้ามต้านทานกัน แล้วตีเข้าหาความพากเพียรให้จิตใจสงบจากภัยทั้งหลายที่กิเลสมาทำลาย ไม่ให้คิดไปทางกิเลส ถ้าคิดทางกิเลส กิเลสจะลากเข็นไปเลย ละ ให้คิดทางด้านอรรถธรรม

ท่านจึงสอนให้มีภาวนาคำบริกรรม คำบริกรรมเป็นบทของธรรม นำคำบริกรรมนี้มากำกับใจแทนกิเลสที่มันคิดถึงเรื่องกิเลส เราคิดถึงเรื่องธรรม เช่น พุทโธ เป็นต้น แล้วใจของเราจะสงบเย็นไปเรื่อย ๆ เย็นไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งแสดงความแปลกประหลาดอัศจรรย์ขึ้นมา เพราะใจได้รับการบำรุงรักษา ต้องแสดงผลขึ้นมาให้เห็น มีแต่กิเลสเอาไปถลอกอย่างเดียว ก็คือฟินไฟนั้นแหละที่เป็นผลของกิเลส ไม่มีอะไรดีเลยนะ พากันจำเอา

นี่ก็สอนมามากแล้วนะ สอนโลกคราวนี้รู้สึกว่ามันเยอะ เรา ตั้ง ๕๐ กว่าปีสอนมา ถึงไม่ตั้งหน้าตั้งตาสอน พระเณรก็คืบคลานตามตลอดเวลา ไปไหนเราเหมือนผู้ต้องหาเนะ ปกตินิสัยเราไปแต่คนเดียว ๆ ไม่เอาใครไปยุ่งตลอดมา ยิ่งเวลาปฏิบัติกรรมฐานด้วยแล้ว ใครไปยุ่งด้วยไม่ได้เลย ไปแต่องค์เดียวตลอด ทีนี้เวลาครูบาอาจารย์ล่วงลับไปแล้ว คือ

หลวงปู่มั่นลวงลับ รุมละชิ ไปที่ไหนต้องหลบต้องซ่อน บางทีกลางคืนก็ขโมยหนี ไม่งั้นไม่ได้นะ มันรุมตามแล้วจะทำยังไง รุมตามก็ให้รุมเวลารุม เวลาเผลหอกจะมี เวลาไปอยู่ต่างองค์ต่างเจียบ ๆ

เราก็เดินจากดูลาดเลาไป องค์นั้นเดินจงกรมอยู่บ้าง องค์นี้นั่งสมาธิภาวนาอยู่บ้าง ไม่มีใครสนใจกับเรา เราเตรียมของไว้เรียบร้อยแล้ว พอมาก็สะพายบาตรขึ้นบนบ่า เปิดเข้าไปในป่า บุกป่าไปเลย ตื่นขึ้นมาตอนเช้าไว้ก วัก ๆ มันทำอย่างนั้น ไม่ทำงานไม่ได้ บางทีก็ขโมยหนีกลางวันก็มี เวลาเจียบ ๆ ไปเดินจากดู ถ้าไม่สนใจกับเรา ก็เรียกว่าขโมยตัวนี้ออกได้แล้ว มาที่สะพายบาตร เพราะเตรียมบาตรไว้แล้ว มันไม่มีอะไร มีแต่บาตร มุ้ง ผ้าสังฆาฏิ ใส่บาตรพร้อมไปเลย อย่างนั้นนะแต่ก่อน ต้องขโมยเรื่อย ๆ พระเณรเป็นไฟไปแหละ ขโมยไปแล้วหนี ไปที่ไหนไปละองค์เดียว

สำคัญที่บาตรนี้ชิ ไปที่ไหนมีแต่บาตรเปล่า ถ้าข้าวเต็มบาตรสบายไม่มีใครเห็น ข้าวเต็มบาตรต้องการเมื่อไรจึงออกมาฉันก็ได้ อันนี้มันบาตรเปล่า ตื่นเช้าก็ไปบิณฑบาตกับเขาแล้วประชาชนมีหมีตา จมูกใครจะดียิ่งกว่าจมูกพระ จมูกหมาสู้ไม่ได้ พระนี้สืบได้หมดเลย หมานี่สุดนั่นสุดนี้ ดมนั่นดมนี้ไม่เห็นก็ต้องกลับมา พระนี้ไม่ถอยนะ สืบนั่นสืบนี้ตามจนได้ทัน หลบแล้วหลบเลาะอยู่ชั้นละเรา คือชอบอยู่สบายคนเดียว อยู่ที่ไหนคนเดียว เราคนเดียวใจดวงเดียว ไม่มีอารมณ์อะไรมาทวนใจ อยู่ที่ไหนบิณฑบาตมาฉันแล้วพอเท่านั้นแหละเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาของบุคคลคนเดียว เรียกว่าพอทั้งหมด ไม่ว่าจะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน พอ สบายตลอด

ถ้ามีเพื่อนมีฝูงเข้ามาเกี่ยวข้องกับมันไม่สะดวก นั้นแหละที่หลบหนี เป็นอย่างนั้น ก็ได้สอนจนได้นั้นแหละ รุมจริง ๆ ตั้งแต่สมัยหลวงปู่มั่นยังมีชีวิตอยู่ สบาย เราไปองค์เดียวไม่ได้คิดว่าใครจะสนใจกับเรา เราไม่สนใจกับใครนะ พระท่านก็อยู่ของท่าน เราก็ไปของเรา สบาย ไม่คิดว่าท่านจะสังเกตสังเกตเราหรือไม่ดู แต่เวลาหลวงปู่มั่นมรณภาพถึงรู้ได้ชัด โอ้ย เกาะพริบเลยนะ ท่านจับตาไว้ตั้งแต่เมื่อไร ว้างั้นเลยนะ เพราะฉะนั้นจึงลำบากจะไปไหนมาไหน ต่อจากนั้นมาก็เริ่มสั่งสอนเรื่อย แล้วก็มาโยมแม่บวช ภาระหนัก เพื่อนฝูง พระเณรเข้าติดละที่นี้ แต่ก่อนเข้าไม่ติด เพราะไม่มีโยมแม่ ไปที่ไหนปีบหายเจียบ ๆ ไปเลย ตั้งแต่เอาโยมแม่บวชมาภาระหนักมาตั้งแต่วันนั้น จนกระทั่งบัดนี้ ๕๐ กว่าปีแล้ว นานหรือไม่นาน สอนทั้งนั้นนะ จึงหนักมาก พระท่านก็ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติ

เวลานั้นที่เขาว่าลือมากที่สุดว่าอาจารย์มหาบัว คือแต่ก่อนยังไม่เป็นหลวงตา ยังหนุ่ม ๆ อยู่ เขาเรียกแต่อาจารย์มหาบัว ดู ดั่งไปหมด ลั่นไปหมด อาจารย์มหาบัวดู ปฏิบัติ

เอาจริงเอาจังทุกอย่าง เพราะฉะนั้นถึงรำลือ ตอนนั้นรำลือมากที่สุดทีเดียว อาจารย์มหาบัวดูมากไม่มีใครเกิน บางคนก็ยังอุทริไปพูด โอ๊ย ดุยิ่งกว่าท่านอาจารย์มั่นเสียอีก เกิดมาแต่โคตรพ่อโคตรแม่มั่นไม่เคยเห็นท่านอาจารย์มั่น มันยังเอาท่านอาจารย์มั่นมาอวดอีก ดุยิ่งกว่าท่านอาจารย์มั่นเสียอีก โคตรพ่อโคตรแม่มิ่งเคยเห็นหรือท่านอาจารย์มั่น เราอยากถามว่าอย่างงั้น มันก็ยังเอามาอวด เราเก่งกว่าท่านอาจารย์มั่น เรื่องดู ว้างั้น

แล้วก็เป็จริงด้วยนะ เต็ดทุกอย่าง พระเณรก็ไม่รับมาก ๑๒-๑๓ องค์ ไม้ให้มากกว่านั้น แล้วเขยิบขึ้นไปแค่ ๑๘ องค์ เพราะตอนนั้นมีครูบาอาจารย์ทั้งหลายมาก พระเณรจะไปอาศัยองค์ใดก็ได้ เราจึงได้จำกัดจำนวนของพระไม้ให้มาก มันยุ่งเหยิงุ่นวาย ๑๒-๑๓ องค์ อย่างมากก็ ๑๘ อยู่งั้นเป็นประจำไม้ให้เลย จนครูบาอาจารย์ทั้งหลายล่องไป ๆ ที่นี้พระเณรไม่มีที่เกาะละชิ เพนฟาน ๆ เราสงสารเราจึงรับข้างเพิ่มเข้าอีก โอ๊ย พริบเลย ตั้งแต่บัดนั้นจนกระทั่งปานนี้ มันเป็นวัดสำเพ็ง วัดป่าบ้านตาดนะ ดูแต่ก่อน ทุกวันนี้ไม่ทราบว่าจะอะไร ไม่ดูอะไร ก็มันเป็นทะเลสาบ เป็นมูตรเป็นคูไปหมดในวัดป่าบ้านตาด มันดิบมันดีที่ตรงไหน มันเป็นทะเลสาบ เป็นส้วมเป็นถ่านไปหมด วัดป่าบ้านตาดทุกวันนี้

เราก็หมดหนทาง เพราะเราเป็นผู้พาปฏิบัติมาเอง มันค่อยเปลี่ยนมาๆ ด้วยเหตุบังคับในตัวของมันนั่นแหละ ทำให้หย่อนยานลง ๆ จนกระทั่งทุกวันนี้เลอะเทอะ เกินส้วม เกินถ่านแล้วแหละวัดป่าบ้านตาด แล้วเขายังยออีกว่าวัดป่าบ้านตาดนี้ดี ดีชี้หมาอะไรเราอยากว่าอย่างนั้น มันมีแต่ส้วมแต่ถ่านเต็มวัดเต็มวา เต็มพระเต็มเณร คำว่าดูหรือไม่ดูเลย ไม้รู้เรื่องทุกวันนี้ละ คือมันเลอะไปหมดแล้ว ว่าดูหรือไม่ดู ดูหาอะไร ก็มันเลอะไปหมดแล้ว เอาละพอ

ชมถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาของหลวงตาทุกวัน ได้ที่

www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th